

Palvelualue	Sivu arviointi kertom uksessa	Tarkastuslautakunnan suositukset ja kysymykset	Palvelualueen vastine vuoden 2024 tilinpäätöksen arviointikertomukseen
Konsernipalvelut	10	Kysymys: Onko OPKA:n talousarvioliityksien osalta kyseessä johtamiseen ja kulujen hallintaan painottuva haaste vai ovatko palvelualueen määrärahat arvioitu talousarvion valmistelussa realistisia toteumia optimistisemmin? Jos talousarvioliityksiin liittyy odottamattomia kuluja, joita suunnitteluvaiheessa ei ole voitu ottaa huomioon, vastausta toivotaan täydennettävän näiltä osin.	Opetuksen ja kasvatuksen palvelualueella ei ole fokusoitu siihen, että toiminnasta ja taloudesta olisi saatu riittävät, oikeat ja luotettavat tiedot. Siten ei voida arvioida, johtuuko talousarvioliitys johtamiseen ja kulujen hallintaan painottuvasta haasteesta, palvelualueen määrärahojen virheellisestä arvioinnista vai jostain muusta syystä. Tilanne vaikuttaa korjaantuvan siten, että toimintaa ja taloutta koskevat tiedot ovat käytettävissä 1.1.2026 alkaen. Talousarvioliityksestä 493te selittyy talousarviossa huomioimattomista poikkeuksellisista muutostekijöistä. Näitä olivat muiden kuntien laskuttamat kotikuntakorvaukset 330te, koulukuljetuksen riita-asia 27te ja sisäiset vuokrat 136te, jotka ylittivät JYK kansakoulunkadun käyttö jatkussa ja Iso-Antin päiväkodin purun viivästyessä puolella vuodella talousarviossa suunnitellusta poiketen. Poikkeustekijät huomioiden ylitys oli edelleen 1,973Me.
Konsernipalvelut	10	Suositus: Talousarviopoikkeamat sekä määrärahojen muutokset tulisi Kuntaliiton suosituksen (2022) mukaan esittää valtuustolle talousarviovuoden aikana. OPKA:n osalta palvelualueelle myönnettiin muutetussa talousarviossa lisämäärärahaa vielä joulukuussa, josta huolimatta ylitys muodostui merkittäväksi. Talousarviopoikkeamien osalta suositellaan, että merkittävät poikkeamat tuodaan valtuuston käsiteltäviksi hyvissä ajoin tilikauden aikana.	Joulukuun valtuustossa käsitelty talousarviomuutos vastasi palvelualueen marraskuussa, valtuuston kokouksen valmistelu aikataulussa tekemää ylityssennustetta, jonka piti kattaa vuoden 2024 määrärahaylitys kokonaisuudessaan. Talousarviomuutos valmisteltiin päätöksentekoon Kuntaliiton suosituksen mukaisesti, mutta koska ennuste oli alimitoitettu, myös muutettu talousarvio ylittyi. Kesken vuotta havaittu talousarviopoikkeama ei lähtökohtaisesti ole talousarvion muutosperuste, vaan lautakunnan tulee hakea keinot, jolla se vuoden aikana sopeuttaa toimintansa budjettiin. Mikäli kyse on taloussuunnitelmassa huomioimattomasta muutostekijästä, talousarviomuutos tuodaan käsitellyyn siinä vaiheessa, kun puute on tunnistettu ja käytettävissä on tarvittavat tiedot muutoksen tekemiseksi. Talousarviomuutoksista päätetään useita kertoja vuodessa ja viimeiset muutokset tehdään joulukuun valtuustossa.
Konsernipalvelut	10	Suositus: OPKA:n kohdalla olisi syytä tarkastella toistuvien talousarvioliitysten syitä ja parantaa taloussuunnittelua tukevaa ennustettavuutta palvelualueen osalta. Talousarvioliityksestä seuraaville vuosille siirtyvän alijäämän kattamiseen tulee kiinnittää erityistä huomioita.	OPKAn tiedolla johtamisen kehittämiseen on panostettu erillisissä projekteissa vuoden 2025 aikana. Mittarointia on tarkennettu ja sovittu yhteisesti johtamisen tueksi tarvittavista tiedoista ja niiden keruusta. Säännöllinen tietojen keruu ja seuranta mahdollistavat aiempaa paremman tilannekuvan toiminnan muutoksista ja niiden vaikutuksista talouteen, ja myös auttaa havaitsemaan toiminnan muutostarpeet jatkuvan kustannustehokkuuden varmistamiseksi. Käytännön muutokset toteutetaan kentällä, joten tietoja täytyy seurata ja toimenpiteet toteuttaa opkan organisaation kaikilla johtamistasoilla ja palvelualueen johdon ohjauksessa. Muista palvelualueista poiketen kaupunginjohtaja, talousjohtaja ja palvelualueen johto on vuoden alusta alkaen käynyt taloustilanteen tarkemmin läpi kuukausittain. Lautakunta vastaa sitovien määrärahojen kohdistamisesta ja talousarviotavoitteiden toteutumisesta. Siirtyvät sopeutusveloitteet ovat osa sitovia määrärahoja ja toiminta tulee sopeuttaa päätöksiin käytettävissä oleviin määrärahoihin. Opkan sopeutusveloitteita on jo useampaan kertaan kevennetty ja aikatauluja pidennetty. Onnistuminen vaatii sitoutumista ja muutosten toimeenpanoa.
Konsernipalvelut	15	Suositus: Talouden suunnittelun osalta tulee edelleen ottaa huomioon vaikutus kriisikuntakriteerien täyttymiselle. Erityistä huomioita suunnittelussa tulee kiinnittää toiminnan ja investointien rahavirran keskipitkän aikavälin tasapainottamiseen, investointiohjelman suhteuttamiseen kaupungin tulorahoituksen kehitykseen ja menorakenteeseen sekä lainakannan hallintaan ml. riittävä lainojen korkosuojaus. Tulopuolella maanmyynnistä, maanvuokrista ja maankäyttökorvauksista saatujen tulojen kertymistä tulee aktiivisesti edistää. Esitetyt suositukset tukevat strategian mukaisesti T1-strategiatavoitteen toteutumista.	Kaupungin taloussuunnitteluesitykset tehdään siten, että kriisikuntakriteerien täyttyminen pystytään välttämään. Investointiohjelmaan on sisällytetty investoinnit, jotka tarvitaan kaupungin strategian mukaisten kasvu- ja muiden tavoitteiden saavuttamiseksi sekä kaupungin kiinteän omaisuuden pitämiseksi kunnossa. Kaupungin tulorahoituksen taso ei riitä kattamaan nykyisen palvelutarjonnan mukaisen toiminnan järjestämiskustannuksia ja em. vaadittavia investointeja. Keskipitkän aikavälin talouden tasapainottaminen edellyttää rahoituksen kasvattamista ja/tai tarjottavien palvelujen vähentämistä ja/tai strategisten tavoitteiden muuttamista siten, että myös investointitasoja voidaan madaltaa. Maanmyynnit, -vuokrat ja -käyttökorvaukset edellyttävät maanostoja ja kunnallisteknisiä investointeja, joten niiden kokonaisvaikutus kaupungin talouteen ei automaattisesti ole positiivinen. Omaisuus voidaan myydä vain kerran, joten tulojen kerryttämisessä tulisi suosia jatkuvia tulovirtoja (maanvuokrat).
Konsernipalvelut	17	Suositus: Investointi- ja talousarviosuunnittelussa tulee ottaa huomioon investointien aiheuttamat vaikutukset käyttötalouteen, jotta mahdolliset kustannusten nousut pystytään ennakoimaan jo suunnitteluvaiheessa.	Kaupunginhallituksen lähettäessä investointiohjelman lautakuntiin lausuntokierrokselle 16.6.2025 korostettiin vielä aikaisempaa vahvemmin käyttötalousvaikutusten huomiointia. Lähtökohtaisesti kaupungin taloustilanne ei mahdollista lisämäärärahojen myöntämistä laajentuvien tilojen, liikuntapaikkojen tai kunnossapidettävien alueiden suoraan tai välillisesti aiheuttamiin mahdollisiin lisäkuluihin, vaan ne tulee lähtökohtaisesti kyetä kattamaan olevista määrärahoista. Kaupunginhallituksen lausuntopyynnön mukaisesti: "Lausunnoissa tulee huomioida investointien välilliset vaikutukset palvelualueiden käyttömenoihin. Lausunnossa tulee ottaa kantaa siihen, millaisia määrärahatarpeita investoinnit aiheuttavat käyttötalouteen ja miten määrärahatarpeet katetaan. Mikäli investointi aiheuttaa lisämäärärahatarpeita, tulee lautakunnan esittää perustelut sille, miksi investointi on tästä huolimatta toteutettava esityksen mukaisesti. "
Konsernipalvelut	19	Suositus: Sopimuksia tarkistetaan säännöllisesti vuosittain. Nykyinen useamman vuoden tarkastusväli on liian pitkä. Jonkinlainen sopimushallinnan tarkistuslista voisi olla hyödyllinen.	Hallintopalveluejn laatima sopimushallinnan ohjeistus on viimeisteltyssä ja se tuodaan johtoryhmäkäsittelyä jälkeen kaupunginhallituksen päätettäväksi.
Konsernipalvelut: Henkilöstö	21	Suositus: Suorituksen johtamiseen ja sen kehittämiseen tulisi kiinnittää huomiota muun esihenkilötyön kehittämisen ohella.	Suorituksen johtaminen on ollut esillä esihenkilöaamuissa ja asia on vuoden 2026 osaamisen kehittämisen ohjelmassa.
Konsernipalvelut: Henkilöstö	21	Suositus: Henkilöstön edustajien osuus sisällytettäisiin jatkossa henkilöstökertomukseen.	Henkilöstökertomus on työnantajan kertomus henkilöstön tunnusluvuihin ja henkilöstöpolitiikan toteutumisesta. On epätavanaista, että yhteistoiminnallinen lausunto liitetään osaksi henkilöstökertomusta. Suosituksen toteuttamista harkitaan yhteistoiminnassa.

Konsernipalvelut: Henkilöstö	21	Suositus: Laaditaan organisaatiokaavio, jotta organisaatorakennetta voidaan kehittää, hallita ja johtaa tehokkaammin.	Kaaviota ei ole mahdollista saada tietojärjestelmistä. Johtuen kustannuspaikkojen ja johtamisjärjestelmän eroista organisaatiokaavion laatiminen on manuaalista työtä. Organisaatiossa on pieniä erikoistuneita tiimejä, jotka vaativat esihenkilötasosta johtamista sen koosta riippumatta. Kaavion manuaalinen laatiminen ja sen päivittäminen ei sen laatimiseen käytettävä työpanos ja siitä saatava hyöty huomioiden ole tarkoituksenmukaista.
Konsernipalvelut: Henkilöstö	23	Suositus: Sairauspoissaolojen syitä tulee selvittää ja laatia ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä.	Suositus on toteutettu. Sairauspoissaolojen hallinta on otettu kaupungin johdon ja HR:n painopisteeksi jo vuonna 2024
Konsernipalvelut: Henkilöstö	23	Suositus: Työssä tapahtuvien uhka- ja väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisyyn ja läpikäyntiin tulee kiinnittää enemmän huomiota.	2025 on pidetty riskiperusteiset uhkatilannekoulutukset n. 200 asiakaspalvelijalle. Esihenkilöiden ennaltaehkäisevää asennetta turvallisuuden kehittämisessä ja riskien hallinnassa on vahvistettu syyskuun turvallisuusteemaisessa esihenkilöaamupäivässä (n. 80 esihenkilöä paikalla). Kouluttamassa mukana oli Fennian riskienhallintapäällikkö. Psykososiaalisesta kuormituksesta ja sen hallinnasta valmennetaan organisaatiota lokakuun työsuojeluviikolla. Esihenkilöiden ohjeistusta tarkennetaan. Uhkatilanteiden käsittelyyn tulee varata aikaa yksiköpalaverissa sekä avain- ja palvelualueiden johtoryhmissä. Tarkennetaan yhteistä linjaa siinä, missä tilanteissa poliisi tai muut viranomaiset (esim. lastensuojelusta) tulevat prosessiin mukaan. Ennakovien mittareiden kehittäminen: Jatkossa ei pelkästään seurata toteutuneita uhkatilanteita vaan seurantaan otetaan myös koulutuskattavuus, hälytintestaukset, "läheltä piti"/100 htv, sekä riskinarviointien ajantasaisuus.
Opetuksen ja kasvatuksen palvelualue	25	Kysymys: Kuinka ennakoivaa ja tarkkaa talouden suunnittelu on lapsikohtaisten laskelmien suhteen? Paljonko lapsia on perustuen ja tehostetun tuen piirissä sekä, mikä on yhden lapsen kustannus riippuen tuen saannista, olipa kyse ala- tai yläkoulusta tai varhaiskasvatuksesta?	Viime vuosien aikana on tehty lapsikohtaisten hintojen laskentaa, mutta työ on kesken ja tehdyt laskelmat eivät ole vielä luotettavia. Talouden suunnittelussa euroja varataan lisäten tai vähentäen edellisen vuoden budjettia väestösuunnitteen mukaan. Lapsikohtaiseen kustannukseen vaikuttaa ikä. 1. luokallisella tunteja viikossa on yleensä 21 ja yläkoulun yhdeksännellä 31. Varhaiskasvatuksessa laskentaan vaikuttaa yli- ja alle 3-vuotiaiden sekä esiopetusikäisten kustannus jaoteltuna kunnalliseen ja yksityiseen varhaiskasvatukseen ja ruotsinkieliseen ostopalvelutoimintaan. Lisäksi järvenpäälaisiä lapsia on hoidossa muissa kunnissa, joista maksetaan heidän määrittelemän hoidon kustannuksen mukaisesti. Sikä varhaiskasvatuksessa että opetuksessa toiminta tapahtuu ryhmissä ja eurojen lisäykset tai vähennykset tapahtuvat ryhmätasolla pääsääntöisesti henkilökuntamäärän muutosten mukaisesti. Perusopetuksessa lapsimäärät ja lapsien tuen tarpeet muuttuvat lukuvuoden aikana. Lukio koulutuksessa suunnittelu on helpompaa, sillä lukuvuoden aikana oppilasmäärä ei juuri muutu. Varhaiskasvatuksessa seurataan yli- ja alle 3-vuotiaiden sekä esiopetusikäisten lasten määrää sekä kunnallisessa että yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Lapsimääriä seurataan kuukausi- ja vuositasolla. Lapsimäärä muuttuu kuukausittain ollen korkeimmillaan toukokuussa ja matalimmillaan elokuussa ja ero lapsimäärissä näiden kuukausien välillä on 200-300 lasta. Lapsen tukemiseen liittyen on havaittu tarpeita tiedolla johtamisen kehittämiseen. Työ on aloitettu osana tiedolla johtamisen projektia ja keväällä 2025 on kartoitettu tietotarpeet lapsen tukemiseen liittyen ja samalla määriteltä mihin tavoitteeseen tietotarve liittyy ja mistä tieto on mahdollista tuottaa. Tällä hetkellä joitakin tietoja on kerätty käsin excel-taulukoihin, joita ei ole päivitetty säännöllisesti eikä tietoa ole jaettu. Perusopetuksessa on ollut erityisen tuen piirissä noin 460 oppilasta ja tehostetun tuen piirissä noin 820 oppilasta kokonaisoppilasmäärän ollessa noin 4580 sisältäen valmistavan opetuksen oppilaat. Kaikkein kalleinta on opetus pienessä 8 tai kuuden oppilaan ryhmässä, jossa on opettajan lisäksi oppilaalla henkilökohtainen avustaja (koulunkäynninohjaaja) koko päivän.
Opetuksen ja kasvatuksen palvelualue	25	Kysymys: Miten on mahdollista, että tällainen virhe on tapahtunut ja, mihin hankekulut on käytetty, kun ne on käytetty kahteen kertaan? (Tilinpäätös, s. 92)	<i>Ote tilinpäätöksestä 2024: "Hankkeiden budjetoinnissa oli virhe, jossa hanketuotot oli kirjattu käyttösuunnitelmaan, mutta vastaavat hankemenot oli budjetoitu käyttösuunnitelmassa väärään paikkaan, jolloin hankekulut ovat toteutuneet tuplana."</i> Kirjaus on epätarkka. Hankekulut eivät ole toteutuneet tuplana. Hankkeisiin osallistutaan olevien määrärahojen puitteissa, mikä tarkoittaa sitä, että mikäli saatavat hankeavustukset eivät riitä kattamaan hankkeesta aiheutuvia menoja, tulee palvelualueen karsia määrärahoja yksiköistä omavastuuosuuksien rahoittamiseksi. Ulkopuolista hankerahoitusta ei lähtökohtaisesti huomioida budjetissa. Opetuksessa ulkopuolinen rahoitus oli kuitenkin syötetty tuloksi käyttösuunnitelmaan, mutta vastaavia hankemenoja ei oltu lisätty käyttösuunnitelman menoiksi. Näin ollen vuoden aikana tulobudjetti oli laadittu vastaamaan tosiasiallisesti kertyviä tuloja, mutta menobudjetista puuttui ulkoisella rahoituksella katettavat hankemenot. Syöttötavasta johtuen tulot toteutuivat budjetin mukaisesti, mutta menot ylittivät budjetin koko vuoden. Virheen oikaisemiseksi palvelualueen olisi vuoden aikana pitänyt karsia menojansa hanketuloja + omavastuita vastaavalla summalla, jotta yksiköt olisivat nähneet käytettävissä olevat tosiasialliset määrärahat ja budjetti ei olisi yksiköissä näyttäytynyt käytettävissä olevia määrärahoja suurempana. Syöttöongelma lienee aiheutunut siitä, että käyttösuunnitelmaa laadittaessa sitovien määrärahojen edellyttämiä menosopeutuksia ei ole riittävässä määrin tunnistettu eikä näin ollen kyetty kohdistamaan karsintoja yksiköihin.
Opetuksen ja kasvatuksen palvelualue	25	Suositus: Toimintaketjua tulee tarkastella erittäin kriittisesti ja löytää toimintakohdat, jotka ovat mahdollistaneet tällaisen virheen sattumisen sekä korjata ne, jottei samaa tapahdu uudestaan. (Tilinpäätös, s. 92)	Vuoden 2025 osalta budjetoinnissa on kirjaukset tehty toisella tapaa, mutta budjetissa ei edelleenkaan ole varauduttu omavastuuosuuksiin. Talouden seurantaan on keskitytty ja suunnitelmia tilanteen korjaamiseksi on tehty.
Opetuksen ja kasvatuksen palvelualue	25	Kysymys: Miksi lapsivaikutusten arviointia ei ole saatu vielä otettua käyttöön? Millaisella aikataululla saamme tuloksia systemaattisen arvioinnin kokeilusta?	Lapsivaikutusten arviointia ei ole toteutettu systemaattisesti, koska on yritetty löytää hyvää tapaa tehdä sitä. Vaikutusten arviointi on osa koko kaupungin päätöksen tekoa ja kaupungilla on yhteinen lomakepohja arvioinnin sisältäen lapsivaikutusten arvioinnin. Arviointiin on tehty palvelualueella myös erillinen toimintamalli ja sitä on kokeiltu muutamia kertoja. Kokeiluissa on todettu, että mallissa on edelleen kehitettävää. Käynnissä olevien kouluhankkeiden osalta lapsivaikutusten arviointia viedään eteenpäin syksyn 2025 ja kevään 2026 aikana.

Opetuksen ja kasvatuksen palvelualue	25	Suositus: Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönottoa tulee edistää mahdollisimman joutuisasti tässä taloudellisesti haastavassa tilanteessa, jossa sopeutuspäätöksiä tehdään jatkuvasti ilman kattavaa vaikutusten arviointia, myös lasten yleisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin huomioimiseksi.	Käynnissä olevien kouluhankkeiden ja palveluverkkosuunnitelman työstön osalta lapsivaikutusten arviointia viedään eteenpäin.
Kaupunkikehityksen palvelualue	27	Suositus: Henkilöstöresurssien riittävyyteen tulee kiinnittää huomiota erityisesti kaavoituksen palveluiden osalta, jotta kaavahankkeet eivät viivästy.	Kaavoituksen avoimia työtehtäviä on saatu täytettyä rekrytoimalla asemakaavapääliikkö ja kavasuunnittelijoita ja kaavoitusprosessit ovat tehostuneet tarkasteluhetkestä. Vuodelta 2024 siirtyneistä määrärahoista ohjattiin kaavoitusavustajan ja -kaavas suunnittelijan määräaikaiseen palkkaamiseen resursseja. Lisäksi siirtomäärärahoja varattiin konsulttikaavan tekemiseen, mikä mahdollistaa osan palveluiden ostamisen toistaiseksi määrärahojen puitteissa. Yt-neuvotteluiden asettaman rekrytointikiellon vuoksi käynnissä olleet rekrytoinnit jouduttiin kuitenkin valitettavasti keskeyttämään ja niiden osalta neuvottelujen tulos vaikuttaa siihen, miten rekryjä voidaan jatkaa.
Kaupunkikehityksen palvelualue	27	Suositus: Uusien yritystonttien myymisen ja vuokrauksen panostamiseen on syytä kiinnittää huomiota.	Olemme priorisoineet yritystonttien myynnin ja vuokrauksen tärkeimmäksi painopistealueeksi kohdentaen henkilöstöresursseja sekä markkinointibudjettia tähän tarkoitukseen. Kontaktimme kaikkia merkittäviä kansallisia toimijoita tonttimyynnin / -vuokrauksen edistämiseksi. Suhdanne on ollut haastava ja muutama jo pitkälle edennyt yritystonttikauppa on kaatunut viime metreillä. Haemme yritystonteille soveltuvia yrityksiä mm. yrityksen maineen, työpaikkojen, kasvu- ja kansainvälistymispotentiaalin, toteutusaikataulun sekä taloudellisten vaikutusten perusteella, mikä osaltaan vaikuttaa myös siihen, että tonttien myyntiajat ovat pidemmät. Näiden seikkojen avulla ohjaamme yritystoimintaa pitkällä tähtäimellä, mahdollistaen potentiaalisten menestysyritysten sijoittautumisen Järvenpäähän. Nopean maanmyynti- / maanvuokraustulon sijaan pyrimme tarkastelemaan päätöksiä pitkäjänteisesti tuoden alueelle kasvavassa määrin työpaikkoja sekä verotuloja. Kaavoituksellisesti varaudumme myös tulevien yritystonttien tarjontaan kaavoittamalla uusia yritysalueita. Investointiohjelmien taloudelliset raamit haastavat myös mahdollisuuksia uusien yritysalueiden infran rakentamiselle ja tärkeää onkin huolehtia siitä, että tonteille saadaan toimijoita, jotka mahdollistavat osaltaan uusien investointien toteutusta.
Kaupunkikehityksen palvelualue	27	Suositus: Pysäköinnin kaupungille aiheuttama kustannus tulee esittää läpinäkyvästi, jotta sen strategista hyötyä voidaan arvioida neutraalisti ja verrata tavoitteisiin.	Suosituksessa viitattaneen tilanteeseen, missä kaupungin tarjoama maksuton liityntäpysäköinti vähentää asiakasvirtaa erityisesti Ainolan maksullisessa pysäköintihallissa. Pysäköintihallin tulot ja menot ovat liityntäpysäköintiä lukuunottamatta ennustetulla tasolla. Parkkihalli ei ole houkutelut liityntäpysäköintiä asiakkaita, koska Ainolan seisakkeella on tarjolla myös ilmaista liityntäpysäköintitilaa. Toisaalta liityntäpysäköinnistä syntyvä tulovirta on pienehkö pysäköintihallia käyttäviin asukkaisiin verrattuna. Täten vähäisellä liityntäpysäköinnillä ei ole ollut juurikaan vaikutusta pysäköintiyrityksen taloudelliseen asemaan. Pysäköintihalli on houkutelut asukkaita asiakkaiden suunnitellusti. Yhtiötä perustettaessa ennakoitiin, että yhtiö saavuttaa täyden kapasiteettinsa vuonna 2030. Tältä osin alueen rakentuminen ja pysäköintihallin täyttöaste on kehittynyt suunnitellusti.
Hyvinvoinnin palvelualue		Ei kysymyksiä tai suosituksia	Lautakunta toteaa, että tarkastuslautakunta ei ole kertomuksessaan kysynyt tai tehnyt suosituksia palvelualueelle.